

OPRACOWANIE PYTANIA

Motyw samotności. Omów zagadnienie na podstawie *Dziadów* części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

Adam Mickiewicz, *Dziady* cz. III

EPOKA

Romantyzm

ŹRÓDŁO

ustna.odrabiamy.pl

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

Kursy maturalne

Pakiet 10 kursów do matury 2027 od Odrabiamy.pl.

Przećwicz to pytanie

Darmowy symulator matury ustnej. Ocena wg kryteriów CKE.

Posłuchaj

Darmowy kurs z opracowaniem pytań jawnych 2027.

1 O co tak naprawdę pyta komisja

Samotność w *Dziadach* cz. III to przede wszystkim samotność duchowa romantycznego indywidualisty, a nie tylko fizyczna izolacja w celi. Konrad czuje się wyższy od ludzi, mówi w imieniu narodu, ale właśnie dlatego nikt nie może mu towarzyszyć. Trzeba pokazać paradoks - Konrad chce zbawić miliony, a jednocześnie gardzi wspólnotą i odrzuca Boga, co skazuje go na klęskę w pojedynkę.

SŁOWA KLUCZE POLECENIA

samotność

W dramacie nie tylko odosobnienie w celi, lecz przede wszystkim stan ducha: poczucie wyższości, brak równych sobie, zerwanie więzi z Bogiem. Komisja oczekuje rozróżnienia samotności fizycznej i duchowej.

motyw

Element powracający w utworze w różnych postaciach – tu samotność Konrada, ale też więźniów, Cichowskiego, matki Rollisona. Wypowiedź o motywie pokazuje jego warianty i wspólny sens, nie jedną scenę.

indywidualizm romantyczny

Przekonanie, że wybitna jednostka stoi ponad zbiorowością i ma prawo działać w jej imieniu bez jej zgody. U Konrada źródło zarówno wielkości, jak i osamotnienia.

KOMISJA CHCE USŁYSZEĆ

- ✓ Tezę o tym, że samotność Konrada jest skutkiem jego pychy i indywidualizmu – wielkość oddziela bohatera od ludzi i od Boga, a bunt w pojedynkę kończy się klęską.
- ✓ Wielką Improwizację omówioną szczegółowo od słowa „Samotność” po upadek bohatera oraz co najmniej jeden kontrast wewnątrz dramatu, najlepiej księdza Piotra, który przez pokorę nie jest samotny.
- ✓ Kontekst literacki lub historycznoliteracki pokazujący innego samotnego indywidualistę oraz wnioski o tym, że jednostka, choćby genialna, nie zbawi zbiorowości sama.

2 Co wziąć z lektury i jaki kontekst wybrać

Z LEKTURY BAZOWEJ

- Wielka Improwizacja (scena II): monolog zaczyna się słowem „Samotność” i pytaniem, po co poecie ludzie, którzy go nie rozumieją. Konrad ogłasza, że jego pieśń jest równa dziełu stworzenia, że godnym słuchaczem jest dla niego tylko Bóg, i żąda władzy nad duszami. Samotność jako wybór geniusza, który uznał, że wspólnota jest go niegodna.
- „Nazywam się Milijon” i „Ja i ojczyzna to jedno”: Konrad kocha cały naród i cierpi za wszystkich, ale mówi w jego imieniu, nie pytając nikogo o zgodę. Paradoxs samotności: im bardziej utożsamia się z milionami, tym bardziej jest sam, bo nikt nie może z nim dzielić tej roli.
- Upadek Konrada: gdy Bóg milczy, bohater rzuca coraz ostrzejsze oskarżenia, aż pada bez sił, a ostatnie słowo wypowiada za niego szatan. Klęska w pojedynku z Bogiem jest dosłownie klęską w pojedynkę – w celi nie ma nikogo, kto mógłby go powstrzymać.
- Ksiądz Piotr (sceny III i V): równie samotny w swojej celi bernardyn modli się za Konrada, bierze na siebie jego winę i otrzymuje widzenie. Jest sam fizycznie, ale zjednoczony z Bogiem i wspólnotą, za którą się modli – kontrast pokazujący, że samotność Konrada wynika z pychy, nie z okoliczności.
- Prolog i scena więzienna: Więzień w Prologu przeżywa noc sam ze swoimi myślami i duchami, a w scenie I, choć otoczony przyjaciółmi śpiewającymi i żartującymi, Konrad milczy, a potem śpiewa pieśń zemsty, którą ksiądz Lwowicz nazywa pogańską. Samotność wśród ludzi jako zapowiedź Improwizacji.
- Cichowski i pani Rollison (opcjonalnie): człowiek wyrwany z życia, który wraca po latach więzienia nie rozpoznawalny i zamknięty w sobie, oraz ślepa matka błagająca sama o życie syna. Samotność narzucona przez przemoc – inny wariant motywu niż samotność wybrana przez Konrada.

KONTEKSTY DO WYBORU

LITERACKI

POLECANY

Profesor Andrews w Warszawie, Olga Tokarczuk

Bohater przylatuje do Warszawy w przeddzień stanu wojennego i budzi się już w innej rzeczywistości: czołgi na ulicach, puste sklepy, martwe telefony, brak kontaktu z ambasadą i znajomymi. Zestaw tę samotność z wyobcowaniem Konrada – tam jej źródłem jest pycha, tu obcy, niezrozumiały świat.

LITERACKI

Kordian, Juliusz Słowacki

Kordian na szczycie Mont Blanc, sam nad Europą, ogłasza ideę poświęcenia za naród i na chmurze wraca do Polski; potem w podziemiach katedry przegrywa spór ze spiskowcami i idzie na cara sam, ale mdleje przed drzwiami sypialni. Ten sam schemat co u Konrada: wielka idea, samotny czyn i klęska jednostki, która nie potrafi działać we wspólnocie.

HISTORYCZNOLITERACKI

Bohater romantyczny (indywidualizm, bajronizm, werteryzm)

Romantyzm uczynił samotność znakiem wielkości: Werter Goethego ginie z nieodwzajemnionej miłości, Giaur Byrona żyje poza społeczeństwem z tajemnicą i zemstą, a poeta romantyczny czuje się prorokiem, którego tłum nie rozumie. Konrad jest szczytem tej tradycji – i zarazem jej krytyką, bo Mickiewicz pokazuje, że samotny geniusz przegrywa.

LITERACKI

Lalka, Bolesław Prus

Wokulski, choć bogaty i podziwiany, jest samotny w Warszawie: arystokracja go nie przyjmuje, kupcy mu zazdroszczą, przyjaciele go nie rozumieją, a Izabela nie widzi w nim człowieka. Samotność pozytywistycznego bohatera różni się od Konradowej: nie wynika z pychy, lecz z bycia pomiędzy klasami i epokami – kontrast pomaga ocenić, ile w samotności Konrada jest jego winy.

3 Mapa wypowiedzi

- 1 Teza: samotność romantycznego bohatera wynika z jego pychy i indywidualizmu – wielkość oddziela go od ludzi i od Boga.
- 2 Wielka Improwizacja: Konrad sam przeciw Bogu – bunt w imieniu narodu prowadzony w całkowitym osamotnieniu.
- 3 Klęska Konrada jako konsekwencja pychy; kontrast z księdzem Piotrem, który przez pokorę nie jest samotny.
- 4 Kontekst: *Profesor Andrews w Warszawie* (Olga Tokarczuk) – Bohater przylatuje do Warszawy w przeddzień stanu wojennego i budzi się już w innej rzeczywistości: czołgi na ulicach, puste sklepy, martwe telefony, brak kontaktu z ambasadą i znajomymi. Zestaw tę samotność z wyobcowaniem Konrada – tam jej źródłem jest pycha, tu obcy, niezrozumiały świat.
- 5 Wniosek: romantyzm pokazuje, że jednostka, choćby genialna, nie zbawi zbiorowości w pojedynkę.